

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea“ sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Arvigeana, Bădășana, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreană, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chișeteșana, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, (Ugioreană), Decebal Detunată, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgeșana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișorul, Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia), Iscorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Cormiareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Neșoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Pietra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilva-mare), Rîureana (Cop. Mânăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selăgeana, Sentinela, Șercășana, Sîlvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sânmartin), Vulturul, (Tâșnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Cum lucrează alții și cum lucrăm noi?

II.

Cu ce instituție românească s'ar putea asemăna Magyar Mezőgazdák Szövetkezete?

Deocamdată cu nici una, dacă luăm în considerare toate terenele de activitate și toate rezultatele dobândite de reuniunea pestană. Dar parțial suntem îndreptățiți de pe acum să facem ceva comparații. În linia primă cuget la *Federala* din București a cooperativelor de producție și consum din România, care se poate asemăna însă, în multe privințe și cu centrala „Hangya“ din Budapesta. În adevăr, iată ce program minunat își propuse *Federala* la constituirea ei în 1908, să realizeze treptat, potrivit cu experiența, ce aveau să câștige conducătorii, cu mijloacele bănești disponibile și cu încrederea ce eră să inspire pieței din țară și străinătate:

a) Va desface produsele, ce-i vor fi încredințate de cooperative;

b) Va primi în comision orice fel de mărfuri dela cooperative și dela membri tuturor tovărășilor noastre economice;

c) Va servi ca mijlocitoare între cooperative sau membri și cumpărători;

d) Va da instrucțiuni pentru fabricarea și conservarea produselor industriilor agricole;

e) Va da tot felul de informațiuni comerciale;

f) Va garantă calitatea mărfurilor și va vinde, introducând mijloace nouă pentru controlul lor;

g) Va înființă o expoziție permanentă pentru ori ce fel de mărfuri, ce se va trimite din sate;

h) Va vinde cu prețul fabricelor, oprind numai un mic comision, instrumente și mașini agricole, casse de bani, unelte pentru lăptărie, etc.;

i) Va mijloci vinderea cerealelor, fructelor, țuicei, vinului etc.;

j) Va armoniză străduințele cooperativelor și va reprezenta și susține interesele lor morale și materiale;

l) Va înlesni schimbul produselor diverselor cooperative;

m) Va ajută magazinele să se aprovizioneze cu mărfuri, etc.

Constituirea *Federalei*, cu scopul de a regula trecerea produselor dela producători direct la consumatori, eră un eveniment economic de mare însemnătate pentru mișcarea cooperat vă din țară.

În urma unei experiențe de 7 luni, *Federala* s'a convins că piedeca cea mai serioasă, ce se opunea înaltului scop, eră lipsa de contact permanent între cumpărători și producători. Până ce pe cale de corespondență să se poată stabili acest contact, momentul oportun pentru încheierea unei afaceri comerciale, eră pierdut. Se făceau deci opintiri pentru înființarea unui *Muzeu industrial, comercial și agricol*, în care să se expună toate produsele satelor cu mențiunea cantității, a prețului și a localității, astfel încât cumpărătorii, fără cheltuieli, să poată lua cunoștință de calitatea mărfurilor ce le tre-

buesc și să încheie transacțiuni, cât se poate de repede, așa cum se cere în comerț.

Durere, că de atunci încoace, în loc să progreseze necurmat, realizând toate punctele din program. *Federala* a ajuns astăzi în o stare *critică*. Nu știm din a cui vină.

Dorim să se reculeagă cât de îngrabă. Și întărindu-se cu învățătura din zilele grele, să progreseze cu atât mai sigur pe drumul, ce și-a croit, ducând până la capăt sarcina grea de a ridica starea materială și morală a satelor.

Cu mai mult drept putem face comparație între Magyar Mezőgazdák Szövetkezete din Pesta și „*Plugarul*” din Blaj.

Motivele cari au îndemnat la înființarea *Plugarul*-ui, ca însoțire economică-comercială, sunt cunoscute de toți, cari se interesează de viața noastră economică. Se specifică și în *Apelul* pentru înscrierea de membri. Țăranul român, încunjurat de elemente străine lipsit de organizație economică, lăsat pe mâna sortii și condus numai de instinctul conservării proprii și de datinile străbune — a trebuit să se lipsească și de rezultatele bune, de progresul material și cultural, ce isvoresc din organizația economică rațională, din aplicarea descoperirilor și invențiilor moderne. Săteanul nostru, pe pământul și de altfel prea puțin, ce-l are în stăpânire, produce puțin, are vite insuficiente, vinde eftin, cumpără scump și tot ce-i rămâne dă comerciantului și industriașului străin...

Lupta popoarelor se dă azi pe terenul economic. Dela starea economică depinde în mare parte viitorul poporului român...

Aceste considerații au dat naștere *Plugarul*-ui din Blaj, care în sensul §-ului 2 din statute, va îmbrățișa mai ales operațiile:

1. producerea și valorizarea altoilor de vie, de pomi și de semințe agricole;

3. mijlocirea a tot felul de vânzări și cumpărări; procurarea și intermedierea tuturilor creditelor economice de termen scurt;

3. exploatarea de păduri, valorizarea de realități și altele;

4. înființarea de magazine, depozite de bucate, de lemne, de mașini agricole și de tot felul de semințe;

5. încurajarea industriei de casă;

6. înființarea de tovărășii sătești;

7. înființarea de lăptării;

8 arândarea și subarândarea de moșii;

9. înființarea de fabrici și stabilimente pentru producerea și valorizarea articlilor industriale și economici;

10. aranjarea și susținerea grădinilor de legumi și a stupinelor de model;

11. organizarea și aranjarea de expozițiuni economice-comerciale și industriale;

12. introducerea economilor în cunoașterea și folosirea mașinilor și rechizitelor agricole;

13. inaugurarea de cursuri și prelegeri din domeniul economiei, industriei și comerțului;

14. înființarea școlilor pentru instruirea poporului: în cultivarea rațională a pământului, a viilor și a pomilor;

15. edarea și răspândirea de publicațiuni, cărți și broșuri din domeniul agriculturii, industriei și a comerțului.

Program vast. Ca al Reuniunii din Pesta. Realizându-l măcar pe jumătate: ar însemna adevărată binefacere pentru noi.

Dar în practică, nu va merge lucrul așa de ușor, ca în ... program. În cele mai multe locuri, țărănimea nu e de loc împăcată cu ideea *asocierii economice*. Nu o poți deprinde cu ea. Ori ai putea-o numai cu îndemnuri necurmte de ani și zeci de ani. Vorbesc din experiență. La câte comasații nu se învoesc sătenii, odată cu capul, să aibă pășune comună, cânepiște comună! Ii trebuie fiecăruia partea *deosebit*. Dacă are o vacă, o va grijă el toată vara. Ori va trimite un copil cu ea, să o scape des pe locul altora, plătind tot amenzi și zile de lucru. O.i o va ține în poiată și-i va aduce iarbă cu spatele. Prin parcelarea unei moșii, chiar acuma ne trudem în Geogagiu să lăsăm un deal, de 200 jugăre de pășune. Dar necum satul întreg ci nici 10 inși nu se învoesc „pentru cât bun-i în lume”, să l cumpere în tovărășie și să înceapă economie de oi, mai de dai Doamne. Inzădar le amintești de „împreunarea oilor” — cum se practică în alte părți — de primirea laptelui pe rând, din care te alegi cu caș, brânză urdă, jintuit, zăr dulce, chiar dacă ai avea numai două oi. Ferit-a stântul să prindă îndemnul! Fiecare își vrea cele 5 jugăre de coastă croite cruciș și curmeziș, ca nu cumva să-i vină mai mult pământ rău decât altuia. Dacă are câteva oi, le va grijă mai departe singur ori copilul. Va avea câștig din miel și din lână. Laptele îl va consuma pe nesimțite. De urdă, brânză, jintuială, balmoș, zăr dulce, jintiță — nici poveste! La iarnă va cumpără brânza ca și mine, că nu țin oi...

Nu zic că pretutindeni vor fi stând astfel lucrurile. Dar în satele cele mai ticăloșite, cele mai înapoiate, stările sunt cam așa. Inșă tocmai acestea au lipsă de lumină și progres. Ne trebuiesc exemple bine alese, cu rezultate convingătoare; stăruinți necurmte de ani, socoteli drepte, administrație absolut

cinstită, ca sătenii — încet-încet — să se convertească, împretinindu-se pe deplin cu ideea asocierii.

Pricepem deci, numai din aceste fapte concrete, cât de anevoioasă e realizarea practică a câte unui punct din programul „Plugarului“. Și dorința ne-ar fi ca aceasta să ajungă pe „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“ din Pesta. Rezultate ca ale acesteia ne-ar prinde bine și nouă.

Geoagiu, 21 Noembrie 1911.

Gavr. Todica.

Chestia controlului la bănci.

Cazul unui faliment recent la o bancă ungurească a speriat în câțva lumea financiară și dă mult de gândit cercurilor specialiste. Instituția comitetelor de supraveghiere se dovedește tot mai mult de insuficientă. Reviziunile periodice prin experți încă lasă mult de dorit. Rămâne controlul permanent, control exerciat prin organe calificate special și exclusiv pentru îndeplinirea agendelor de reviziune fără restricție și în mod obligator la institutele de credit. Chestia aceasta devine tot mai actuală, și se vorbește în timpul din urmă chiar de o lege în această direcție, prin care să se impună controlul extern băncilor de credit.

E logic și firesc, că în urma unor experiențe dureroase lumea financiară să se gândească la un mijloc mai cu efect, prin care reputația și creditul băncilor să fie întărite față de încrederea obștei. E iară o chestie deschisă, dacă prin legiferarea controlului se va putea ajunge la rezultatul dorit, căci în fine nici cele mai bune legi nu pot să schimbe natura omului. Omul cinstit din fire, n'are nevoie de legi, ca să rămână cinstit. O instituție de bancă condusă de oameni integri, va fi călăuzită de principii corecte și echitabile și nu va aluneca nici când pe o pantă condamabilă. Unde sunt oameni pricepuți și corecți, nu e lipsă de nici un control, căci conștiințiozitatea înlocuiește și face de prisos controlul cel mai sever. Unde lipsesc acestea, controlul poate cel mult descoperi abuzul ca fapt complinit, sanarea lui prin control abia în cazurile cele mai norocoase se poate face la timp, când nu e prea târziu. Prin urmare pentru a preveni abuzuri, nici chiar legea nu este un paliativ de absolută siguranță.

Unde mai rămâne, că în afaceri de natură pur comercială, într'un stat în care industria și comerțul au încă mare nevoie de

încurajare, prin articoli de lege, cari îngreunează mișcarea creditului, s'ar cauză dacă nu perturbații, cel puțin impedimente simțitoare.

Nu legile noastre sunt de vină, nu legea noastră comercială, — care de altcum de fapt e cam învechită — poartă exclusiv vina că se pot ivi cazuri ca cele dela Nagytapolcsány, ci altundeva rezidă punctul vulnerabil al reputațiunii băncilor de credit din Ungaria. E ca și în toate celelalte ramuri de activitate, ce se desfășoară pe baza legilor țării. Este măsura inegală cu care sunt tratate pe deoparte băncile maghiare și pe de altă parte institutele naționalităților. Pe deoparte tacita lăsare în voie liberă a interpretării legii comerciale din partea băncilor patriotice. Pe de altă parte vexarea institutelor nemaghiare, cari nu pot fi șicanate din cauza neglijenței față de lege, căci nu se poate găsi nici un motiv, ci numai cu presupțiuni tendențioase naționaliste, cari n'au a face nimic cu caracterul lor comercial.

Iată aici este „controlul“ băncilor noastre, aici este acel control, care le face pe băncile românești, și pe celelalte nemaghiare, cari n'au protecție patriotică, să observe cu rigiditate prescripțiile legii, și să nu devieze dela o conduită corectă.

Aci este cheia, care desleagă enigma cum de în galeria falimentelor din Ungaria, băncile nemaghiare, încă nu și-au expus și ele măcar un singur trist tablou.

Și dacă azi în viața economică a băncilor ungurești se aude tot mai mult glasul, care militează pentru un control obligator atunci prilejul l-au dat băncile maghiare. Pentru ele se poate, ca întocmirea ce se va face eventual, să fie de folos real. Băncile noastre se pot aștepta la noui vexațiuni prin o lege a controlului. Noi nu ne temem de ea, căci reputația băncilor noastre poate numai să câștige, dacă controlul obligator se va face *sine ira et studio*, prin cece se va putea spulberă și cea din urmă banuală că băncile noastre lucră pentru scopuri ascunse politice, pe cari nefastul șovimism l-a folosit deatâteaori ca armă detestabilă împotriva noastră.

Dacă însă controlul obligator va putea sană dintr'odată relele, cari bântue azi viața financiară generală din Ungaria, de care noi suntem mult-puțin izolați, este altă întrebare.

Noi am dori să reușească opera de premenire, căci poate atunci și băncile noastre ar fi privite prin altă prismă. Dacă la crearea legii pentru reforma controlului băn-

cilor, se va asigura și egala executare a ei, o subscriem și noi cu dragă voie. Altfel n'avem nici un motiv să ne eșofăm de ea, căci cât pe seama noastră, avem liniștita convingere, că e de prisos.

E. B.

Un atac infam în contra „Albinei“.

Pressa maghiară se ocupă în timpul mai nou cu un interes tot mai viu de institutele financiare românești din patrie. Unele organe ale ei, deocamdată foarte puține și anume de regulă câteva din cele speciale, vorbesc cu destulă obiectivitate, și în chestiunile puse la ordinea zilei pe motive tendențioase, iau o atitudine de-o corectitate aproape neexceptionabilă. O mare parte a ziarelor cotidiene însă, perzistând în fanaticul lor șovinism, folosesc fără nici un control orișice izvoare de informații de foarte problematică proveniență numai, pentruca să poată ataca institutele financiare românești și să agiteze în contra lor prin articoli, de regulă neisclășiți, dar plini de scornituri răutăcioase, de mistificări foarte îndrăsnețe și de insinuațiuni foarte perfide. La aceasta categorie din urmă aparține după toate semnele și „A Nap“, cunoscutul ziar cotidian din Budapesta, care în numărul său 276 dela 16 Noemvrie a. c. a publicat sub titlul: „Hogyan könyvel az Albina? un articol de-o foarte ordinară senzație îndreptat îndeosebi contra filialei, pe care o are „Albina“ în Brașov.

Cu toate că articolul publicat în „A Nap“, nu este vrednic de nici un răspuns, iar despre vechia și puternica filială a „Albinei“ din Brașov știm cu toată pozitivitatea, că în acest caz nu are lipsă de nici o apărare: totuși am crezut și credem, că e de datoria noastră și în interesul bine înțeles al institutelor noastre financiare în genere, ca să scoatem la iveală și să țintuim procederea din toate punctele de vedere condamnabilă a ziarului „A Nap“, precum și a celorlalte ziare șoviniste maghiare de aceasta categorie. În scopul acesta am cerut și primit dela cele mai competente locuri informațiuni exacte și lămuririle cele mai amănunțite în toate privințele. Din acestea ținem să reproducem aici numai următoarele:

a) Institutul „Albina“ a încheiat în Iulie 1902 cu un ovreu din Brașov, un contract comercial, pentru întreprinderea unui negoț cu cereale. Eră o tovărășie de ocaziune, la care „Albina“ contribuia cu capitalul și creditul său, iar ovreul eră organul executiv-specialist. Venitul curat, respective perderea aveă să se împărțească în părți egale.

După câțiva ani s'a convins „Albina“, că tovarășul său eră mai mult un samsar sau misit de rând, decât un adevărat negustor de cereale, respective un specialist în acest important ram de operațiuni comerciale dupăcum credeă, și din acest motiv a desfăcut contractul și a intrerupt cu el orice legături comerciale încă la începutul anului 1905.

Nu este adevărat deci că din îndemnul său propriu ar fi ieșit (kilepelt) ovreul din aceasta tovărășie, dupăcum voește să prezenteze lucrul „A Nap“, ci adevărul reținut la acte este că a fost scos din afacere.

b) Tovărășia cu ovreul eră o întreprindere specială, o încercare în negoțul cu cereale, cu totul separată de operațiunile regulate și normale pe care le făcea și le face filiala din Brașov a „Albinei“. Îndeosebi venitele, respective perderile din aceasta întreprindere se contau cu totul separate de venitele obținute din operațiunile ordinare ale filialei din Brașov. Obligata încheiere anuală a conturilor statutare și ordinare a filialei „Albina“ respective a institutului „Albina“ în genere, se făcea cu totul separat și absolut independent de încheierea conturilor referitoare la tovărășie, care se făcea de câteori aflau tovarășii de bine să o facă și fără nici o considerare la anul sau anii de gestiune ai „Albinei“. *Dovadă indiscutabilă în aceasta privință este d. e. încheierea dela 23 Iulie 1903, care s'a făcut împreună cu ovreul tovarăș, pe care acesta a controlat-o, a aflat-o în regulă și apoi a iscălit-o cu mâna proprie fără nici o rezervă.*

Articolul din „A Nap“ conține deci o foarte îndrăsneață mistificare, un adevărat atentat criminal la reputația primului institut financiar român din patrie, când încearcă a produce aparența, că acest institut, recunoscut ca institut financiar de model din partea celor mai competenți factori specialiști ai patriei noastre, n'ar fi făcut și n'ar face ani de-a rândul inventarele și bilanțele asupra operațiunilor sale.

Registrele și îndeosebi inventarele și bilanțele negoțului cu cereale nu erau și nu sunt identice cu registrele, inventarele și bilanțele ordinare ale institutului „Albina“ în genere și cu ale filialei acesteia din Brașov îndeosebi.

c) Dupăce „Albina“ i-a abzis tovarășului său ovreu contractul, acesta a intentat „Albinei“ vre-o 12 procese ordinare și sumare pe felurite motive. Intre acestea procese este și procesul pentru dare de samă (számadás bemutatása iránt) început încă în Aprilie 1906 sub Nr. 2692/906, în care și-au dat acum de curând expertii opiniunea, pe carea o întrebuintează ziarul „A Nap“ ca pretext pentru atacurile sale.

Despre afirmativa temeinicie și îndreptățire a pretensiunilor ridicate față de „Albina“ din partea ovreului, fostului ei tovarăș, își poate forma orișicine cea mai obiectivă judecată din sentințele judecătorești în virtutea cărora cărcotașul ovreu a pierdut deja definitiv fără excepție toate procesele intentate „Albinei“. În această privință avizăm numai la procesul pcto. K 12.000 c. s. c. sub Nr. 6369/905 (Curia: Nr. 50/906), procesul pcto. K 20.000 c. s. c. sub Nr. 10105/905 (Curia: 4960/906); și îndeosebi la procesul pcto. „...közkereseti társaság feloszlása, felszámolás kirendelése és jár...“ cu observarea că acesta din urmă a fost aproape identic cu actualul proces pentru dare de samă, acum singurul proces dintre ovreul și dintre „Albina“ încă ne-terminat.

Este de remarcat că ovreul nu s'a îndestulit numai cu procesele intentate la judecătoria, ci a mai denunțat pe „Albina” și la autoritățile financiare, că în acelaș negoț cu cereale ar fi retăcut și ascuns vânzarea cerealelor și afacerile de lombard, prin cecece ar fi păgubit, adecă înșelat erariul cu sume fabuloase. Un ziar de categoria ziarului „A Nap”, dacă nu cumva chiar acesta a publicat înainte cu vre-o 2—3 ani un articol de senzație, în care se afirmă, că „Albina” ar fi păgubit erariul în aceasta afacere cu vre-o 2—3 milioane.

„Albina”, prin filiala din Brașov, a avut ocaziunea ca în legătură cu aceste denunțări ale ovreului să prezenteze în Ministerul regiu de finanțe două registre originale, tocmai dintre registrele de controversă ale negoțului cu cereale, de care registre este și acum vorba.

Rezultatul definitiv a fost că Ministerul a aflat și hotărât, că denunțările ovreului sunt absolut neîntemeiate și de-o perfidie extraordinară. Judecătoria administrativă din Budapesta prin sentința sa Nr. 157 ex 1909, precum și prin alte sentințe a absolvat pe „Albina” dela orișice plată și îndeosebi de sub orișice pedeapsă, iar ovreul a rămas tot cecece este și azi.

d) Pentru caracterizarea procederei cu articolul din „A Nap” amintim numai faptul:

1. *Că experții și-au dat părerea numai pe temeiul registrelor și documentelor, care li-s'au pus la dispoziție și că prin urmare d. e. aserțiunea că despre K 135,462 n'ar există nici un document, numai așa este de a se înțelege, că cu privire la o parte din socoteli și anume cu privire la acelea asupra cărora „Albina” și-a tras sama cu ovreul încă sub durata tovrășiei precum este d. e. și socoteala dela 20 Iulie 1903, amintită maisus, — „Albina” n'a voit să le mai pună la dispoziția experților.*

Faptul că unele registre și documente n'au existat pentru experți nu însemnează, că acelea peste tot nu ar există.

2. *Că textul de 24 șire în trei alineate citat de „A Nap” este compus din cinci fragmente de propozițiuni scoase din opiniunea de mai multe coale a experților în modul cel mai arbitrar și cu cea mai evidentă tendință de a mistifică adevărata stare a lucrurilor.*

e) S'ar părea că nu este ușor de înțeles pentru ce pune „A Nap” în legătură cu afacerea de tot specială a ovreului și depunerile făcute atât la „Albina” din Sibiu, cât și la filiala sa din Brașov și îndeosebi depunerile făcute din banii persoanelor de sub tutelă și curatelă, administrați de seaunele orfanale din Sibiu și din Brașov. Iși are însă și aceasta explicarea sa și publicul brașovean și și din alte părți știe isvorul acestor manopere.

f) În fine este de remarcat faptul, că atât publicul întreg din Brașov, cât și presa germană și maghiară din Brașov n'au atribuit și nu atribuiesc articolului senzațional din „A Nap” absolut nici o însemnătate în defavorul filialei „Albina” din Brașov și îndeosebi e remarcabil faptul, că nici un singur deponent

de al acesteia nu a urmărit sfatul dat în ace' articol. Au trecut deja peste 10 zile decând a sosit la Brașov defaimătorul articol și operațiunile de depuneri își urmează cursul lor normal, ba s'au urcat chiar.

Din toate aceste date și informațiuni absolut exacte și foarte ușor controlabile, precum și din atitudinea deplin liniștită a deponentilor dela filiala „Albinei” din Brașov, pot vedea și se pot convinge toți amicii și binevoitorii mai îndepărtați și prin urmare mai puțin orientați ai institutului „Albina”, că precum de repetite-ori până acuma, astfel și acuma este vorba numai de niște defaimări răutăcioase.

Un caz instructiv.

E vorba de banca d-lui Dr. Hoadrea și soții: „Românul” din Zernești. În tot răul este și un bine”, vorba Româului. De câte-ori auzim în timpul din urmă de înființarea unei noi bănci românești, de-atâtea-ori tresărim brusc și un sentiment de greată pare-că ne cuprinde. Acest lucru îl constată și întărește azi în cercuri intime și chiar și în public fiecare Român cu seaun la cap și care cunoaște cât de cât stările noastre economice. Rari vor mai fi azi locurile acelea, unde să nu apară o fondare nouă de bancă românească de-adreptul ca o „plagă”. Și de sigur Zernești n'a fost printre aceste rari locuri. — O bancă nouă în Zernești — zică-i-se chiar și „Românul” — este în ochii noștri o plagă, ca și altele de felul ei. În Zernești există deja o bancă românească. E prea mică doară? Pană umărul dl Hoadrea și soții și ridice-i capitalul! Nu-i bine condusă, caute să ajungă între acționari (un lucru în orice caz posibil) și facă agitație pe calea sa, pornească o campanie de „primenire” — și așa e azi la modă primenirea! Sau dacă acesteia nu ar ajuta nimic, abandonize toți „cei buni” banca veche din Zernești și între în legături cu „Albina” în Brașov, „Parsimonia” în Bran, „Reșnoveana” în Râșnov etc. și banca veche din Zernești va trebui în scurt timp să se mai gândească și sau să se îndrepte, sau să piară. Și atunci să apară, — dacă-i chiar vorba — „Românul”.

Dar să venim la vorba că „în tot răul este și un bine”. Desigur nu a fost bine că s'a fondat „Românul” în coastele „Creditului” din Zernești, un lucru, pe care numai acela nu-l vede, care nu vrea. Dar în schimb cazul cu noua fondare lămurește unele lucruri pe cât de caracteristice, pe atât de instructive. Caracteristice pentru toate sau aproape toate fondările de bănci românești noi din anii din urmă și instructive pentru aceia cu adevărat buni dintre noi, cari ar mai putea fi ademeniți pe viitor, să sprijinescă asemenea fondări. Iată cazul:

La o notiță a noastră („R. E.” Nr. 36) că am dori să știm ce motive au avut dnii M. Brumboiu, Dr. O. Cernea și J. Jonică de-a repăși dintre fondatorii „Românului” acești trei stimati domni ne răspund destul de supărați pe cronicarul nostru, că acesta în notița amintită pomenise de „simpatii personale” etc. și își lămuresc atât intrarea cât și repășirea dintre fondatorii „Românului”. Răspunsul acesta cu toate împunsăturile nemeritate față de cronicarul nostru l-am publicat întocmai în Nr. nostru 42 din 15 Octombrie 1911. Adăugasem la acest răspuns, că aprobăm fără rezervă punctul de vedere al dlor Cernea et

cons. așa precum ni-l prezentaseră. Dâșii adevărați susțin neau că dl Dr. Hoadrea sufletul „Românului“ le-ar fi vorbit de înființarea unei bănci în scopul exploatării de păduri, etablării unei lăptării, procurării de lumină electrică etc. etc. și pe această bază, adevărați pe cuvântul dlui Hoadrea, că înființându-se bancă așa va fi, au subscris prospectul. În urmă văzând că Dl Hoadrea nu s'a ținut de vorbă, au repășit dintre fondatori. Cel mai natural lucru, nu-i așa? Deci cum am fi putut noi să nu aprobăm pe d-nii Cernea și Cons.

Dar . . . vine și aici un dar! d-lui Hoadrea i se atrage mai târziu atențiunea asupra acestui „Răspuns“ și — se înțelege — dâșul nu poate lăsa afacerea nelămurită. În Nr. dela 21 Noemvrie 1911 al „Gazetei Transilvaniei“ (la o lună și mai bine după apariția „Răspunsului“ cu pricina) la „Voci din public.“ d-l Hoadrea se prezintă cu o „Replică“ la „Răspunsul“ des pomenit, și lucrurile cearcă să ia acum altă față. Această „Replică“, pe care nu o mai schițăm — pusă față în față cu „Răspunsul“ dlor Cernea et cons. ne dă învățătura cea prețioasă. Cine nu pregetă, să cetească aceste două documente omenesti, va vedea clar cum și din ce motive de interes „obștesc“ — vorbă să fie — se mai înființează azi bănci la noi.

De încheiere special pentru d-l Hoadrea, încă câteva vorbe.

1. Dacă cetește cineva răspunsul d-lor Cernea et cons. va află cel puțin ridicolă asertiunea, că noi am fi fost puși la cale de numiții domni, ca să le adresăm întrebarea că de ce au repășit dintre fondatorii „Românului.“

2. Nu a trebuit să cunoaștem părerea și a celeilalte părți (adecă a d-lui Hoadrea) pentru ca să afirmăm hotărât că o nouă bancă în Zernești (în prospect nu eră nimic pomenit de exploatări de păduri etc.) este absolut superfluă.

3. Incolo cu lămuririle sale d-l Dr. Hoadrea cu nimic nu lămurește chestiunea și în deosebi nu justifică pasul făcut. Cel mult lămurește pe cei-ce pân'acum n'au văzut, că interesul obștesc sub pretextul căruia s'a născut „Românul“, se reduce la interesul personal al câtorva.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, la 23 Noemvrie 1911.

Situația pieței internaționale de bani, continuă a fi neschimbată și discontul este expus continuu la fluctuații însemnate în diferitele piețe. În Berlin în vederea apropierii lui ultimo discontul privat a variat între 5%—5 $\frac{1}{2}$ %, iar bani de zi se puteau căpăta cu 2 $\frac{1}{2}$ %. În Londra s'a urcat discontul privat în ultimele zile la 3 $\frac{3}{8}$ %, pentru a se reduce apoi iarăși cu ceva. Singur în Paris este abundență de bani. Discontul privat 3 $\frac{3}{16}$ %.

În piața internă de bani situația este încordată, cererile, mai ales ale provinciei, fiind foarte mari și cari aproape toate se satisfac la Banca Austro-Ungară. După ultimo însă se așteaptă și aici o îmbunătățire a situației. Discontul privat cotează de altcum în Viena 4 $\frac{15}{16}$ %, în Budapesta între 5 $\frac{1}{8}$ %—6% și preste 6%.

„Banca generală de asigurare“, Sibiu.

În legătură cu avizul, ce-l publică în acest număr „Albina“ relativ la abuzul ce-l fac unele societăți cu numele ei întru acvire de afaceri de asigurare, suntem în măsură a ști, că biroul *Băncii generale de asigurare* din Sibiu e deja instalat și și-a început lucrările. Tarifele de premii și condițiunile de asigurare ale Băncii noastre de asigurare sunt sub pressă și în 2—3 săptămâni vor fi puse la dispoziția publicului. Și până atunci însă Banca primește și pertractează orice afaceri de asigurare, așa că cei interesați i se pot adresa direct. Din partea noastră sfătuim cu tot dinadinsul publicul nostru să rezerve și să facă toate afacerile de asigurare la noua noastră bancă.

CRONICA.

Sanarea însoțirilor economice române din Bucovina. După pertractări îndelungate între guvern și toate cercurile interesate la însoțirile economice române, ajunge precum se știe în criză, acțiunea de sanare a „Centralei“ și cu aceasta și a celorlalte tovărășii sătești din Bucovina s'a început. Guvernul austriac s'a pus în legătură cu specialiștii societății pentru industria lemnului „Bucovina“, o fondare a băncilor Anglo-Oesterreichische-Bank și Länderbank, precum și cu diferitele grupe de creditori ai „Centralei“. Societatea „Bucovina“ s'a angajat a susține încă pe 7 ani contractele existente pentru exploatarea lemnului, sub condiții mai favorabile decât pân'acum. În scopul acesta s'a prolongit contractele în ființă pe alți 3 ani, asemenea s'a ajuns la înțelegere și cu „Ustredni banka“ (Banca centrală a casselor de păstrare boheme) din Praga pentru prolongirea creditelor acordate de ea „Centralei“.

Asupra condițiilor mai deaproape ne lipsesc informații. Înregistrăm însă și așa cu bucurie știrea, că falimentul și dezastrul, ce amenință pe frații noștri bucovineni este delăturat.

„Esechiana“ în Bistrița-Năsăud. Precum aflăm „Asociația Eschiana de ajutor reciproc“ din Timișoara, cu care am avut prilej a ne ocupa în câțiva numeri ai noștri dela începutul anului curent intenționează a-și lărgi câmpul de „operație“ între Români și a întemeia o *agentură principală* pentru comitetul Bistrița-Năsăud cu sediul în Bistrița.

Atragem de pe acum atenția cercurilor conducătoare ale poporului nostru din Bistrița-Năsăud asupra acestei întreprinderi, rugându-le a receti avertismentele publicate de noi în numerii noștri 13, 15 și 21 din a. c., cari vor lămurii pe deplin, pe cei ce-i privește asupra ținutei, ce va fi consult să observe Românii față de „Esechiana“, care, cum se vede, voiește cu ori-ce preț să ferească (?) poporul nostru cu asigurările sale.

Iubileul de 50 ani al Cassei de păstrare postale din Anglia. În zilele trecute s'a serbat în

London a 50 a aniversare a Cassei de păstrare postale din Anglia, de față fiind numeroși reprezentanți ai vieții comerciale și financiare engleze și multe personalități marcante oficiale, ca reprezentanți ai guvernului englez.

Cassa de păstrare postală engleză, înființată la anul 1861, este prima instituție de acest fel din toată lumea. Inițiatorii ei, în frunte cu prim ministrul de pe atunci Gladstone, au întâmpinat la început împotriviri din toate părțile țării. Cu timpul însă lumea s'a putut convinge în deajuns de binefacerile acestei instituții financiare și astăzi a ajuns a fi una dintre cele mai cunoscute și mai populare instituții economice din Anglia.

După 2 ani de existență Cassa de păstrare postală engleză administrează depuneri în sumă de abia 3¹/₂ mil., pe când azi stă la 170 mil. funți (4080 mil. Cor.) are 15000 de filiale în toată țara și printre deponenții ei se găsește cam a 5-a parte din întreaga populația Angliei.

Depunerile ei împărțite pe populație dau cam 5 funți sterlingi (96 K) de cap.

Pe lângă suma depunerilor de K 170 mil. funți sunt a se mai adăuga: depozite pupulare pentru minoreni etc. în sumă de 52 mil. și alte soiuri de depozite în sumă de 23 mil. funți.

Cu începere din 1 Ianuarie 1912 va introduce Cassa de păstrare postală din Anglia o inovație foarte interesantă. Va pune la dispoziția publicului cassette mici de fier, sigure în contra focului și a spargerei, dar portative. Aceste cassette deponenții le vor avea acasă și orice economii ar avea de făcut respectivii, acestea le vor putea face acasă fără a mai fi siliți să alerge cu fiecare sumă la oficiul postal respectiv. Cassetele vor fi astfel întocmite încât banii, ce vor intra în ele se vor însemna în mod automat. Bani depuși, deponentul nu-i va mai putea lua înapoi fiind cheia cassettei în păstrare la oficiul postal, căruia îi aparține deponentul. Acest oficiu va goli din timp în timp cassettele și banii ce-i va găsi într'ânsele îi va scrie bon deponenților respectivi.

Firme falite.

Teszler Simon, Oradea-mare anunțarea pretenșiunilor până la 10 Ianuarie, lichidarea 19 Ianuarie și alegerea comitetului la 22 Ianuarie 1912.

if. Szabó Ferenz, comerciant Iernut (Radnót) trib. Elisabetopole. Anunțarea pretenșiunilor 19 Ianuarie, lichidarea 16 Februarie și alegerea comitetului la 17 Februarie 1912.

Christian Mátyás, Timișoara. Anunțarea pretenșiunilor 25 Noembrie 1911, lichidarea 29 Decembrie 1911 și alegerea comitetului la 3 Ianuarie 1912.

Brenner és Landgraf, Agnita trib. Elisabetopole. Anunțarea pretenșiunilor 25 Ianuarie, lichidarea 23 Febr. și alegerea comitetului 26 Februarie 1912.

Firme insolvente.

Berkes Bertalan, Oradea-mare,
Vajda Márton, com. de manufactură, Baia-mare.
Genad David, comerc. Ajud.
Háry Kristof, urm. com. de modă Cehul Silvaniei.
Klein David, manufactură Timișoara.
Fischer Testvérek, Brașov.
 „Asociațiunea de lăptărie“, Brașov.

Voda János (propr. firmei: Szentpéteri Károly), Alba-Iulia.

Greisinger Géza, Mehadia.

Cenk György, urm., Jibou.

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul Băncilor Române pe anul 1912. Anul XIII. Redactor: *Constantin Popp*. Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1911.

Șematismul societăților pe acții și al însoțirilor române din Transilvania și Ungaria, cunoscut sub titlul de mai sus, a apărut zilele acestea în forma obicinuită.

„Anuarul“ pe 1912 se extinde pe 14 coale de tipar și coala primă cuprinde, pe lângă *partea calendaristică* obicinuită, următoarele notițe și informații de folos practic: Mărimea normală a bancnotelor; Termenul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a bancnotelor, a notelor de stat vechi în valută austriacă și în coroane; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Frațiunile comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorti ale lozurilor; Competința de timbru a registrelor comerciale (cu exemplu); Scala de timbru I. II. și III.; Tarifa pentru telegrame; Tarifa postală și monetele diferitelor state

Șematismul însuș se extinde pe 13 coale și cuprinde în V părți institutele de credit: societăți pe acții (145 la număr), însoțirile (35 la număr), societățile comerciale (7) și societățile de asigurare, indicându-se firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficioase, numele și domiciliul membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere, numele și titlul funcționarilor; bilanțul și contul profit și pierdere pe 1910, în fine împărțirea profitului net și a cuotelor de binefacere.

Un capitol special este rezervat „*Solidarității*“, arătându-se numele membrilor ei, scopul însoțirii, condițiile de primire, numele și domiciliul membrilor direcțiunii, al comitetului de supraveghiere și al revizorilor-experti, precum și ultimul bilanț al însoțirii pe anul 1910.

După aceasta urmează consemnarea altor instituții de natură economică-financiară, parte deja înființate, parte în înființare și sub înregistrare, aranjate după comitate.

La finele „Anuarului“ sunt două sumare, unul după sediu, arătându-se în care oraș, ce instituții financiare românești sunt, și altul alfabetic.

Prețul anuarului legat elegant în pânză este K 4 + 20 fil. pentru porto și se poate comanda la *Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu, (Nagy-szeben)*.

„*Almanahul scriitorilor dela noi*“. Anul I. 1912. Editura „*Librăriei Naționale*“ S. Bornemisa, Orăștie. „*Tipografia Nouă*“, I. Moța. Prețul K 1.80.

Acest almanach cuprinde portretele, scurte notițe biografice și bibliografice, apoi o bucată literară nepublicată până acum dela 46 de scriitori români în viață din Transilvania și Ungaria. Un capitol special: „*Presșa*“ cuprinde tabloul tuturor organelor de publicitate românești, ce apar la noi (35 la număr) cu titlul foii redat în faximil. La sfârșit este adaus Calendarul pe 1912.

Almanahul, deși necomplet, având redactorul a se luptă mult cu greutatea începutului, prezintă o interesantă galerie de portrete și o serie de publicații ale scriitorilor noștri. El va fi citit cu interes și folos, de toți, cari urmăresc cu oarecare atenție mișcarea literară dela noi, din care motiv îl și recomandăm cu căldură cărăturilor noștri spre procurare.

„Magyar Compass“ de Dr. Galánthai Nagy Sándor a apărut în extensiune de 105 coale tipar. Acest anuar financiar apare deja în al XXXIX-lea an și conține date amănunțite despre institutele de bani societăți pe acții, ungare și austriace, în total despre 1824 institute din Ungaria, 228 din Croația și Slavonia și 98 din Austria. La fiecare institut este indicat bilanțul, valoarea acțiilor, mărimea dividendei; numele membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghere; sediul filialelor și numele funcționarilor. O parte interesantă și prețioasă este cea relativă la istoricul societăților, unde este arătat fiecare bancă ce fonduri are și la ce operații financiare mai mari a participat. Prețul anuarului, legat în pânză elegantă, este K 25 și se poate procura la redacție: Budapest V Akotmány utca 20 sz, precum și prin ori-care librărie.

„ALBINA“ institut de credit și de economii Sibiu.

A V I Z.

Aducem la cunoștința publică și a stimateșilor noștri bărbăți de încredere și clienți, că cu ziua de 1-a Octomvrie a. c. atât Centrala, cât și filialele noastre au încetat a fi reprezentanțe generale ale societății de asigurare „Donau“ (Dunărea).

Aflăm de cuviință a da acest aviz, fiindcă după informațiile, ce avem, de numele institutului nostru s'a făcut uz și după încetarea legăturilor dintre noi și „Dunărea“ în scopul acuirării de asigurări pe seama acesteia din urmă.

Direcțiunea.

S u m a r.

Cum lucrează alții și cum lucrăm noi? — Chestia controlului la bănci — Un atacinam contra „Albinei“. — Un caz instructiv. — *Revista financiara*: Situațiunea. — „Banca generală de asigurare“, Sibiu. — *Cronică*: Sanarea însoțirilor economice române din Bucovina, „Esechiana“ în Bistrița Năsăud, Jubileul de 50 ani al Casei de păstrare poștale din Anglia — *Firme falite*. — *Firme insolvente*. — *Bibliografie*: Anuarul Băncilor române pe 1912, „Almanahul scriitorilor dela noi“, „Magyar Compass“.

„GLORIA“, institut de credit și economii, Pui

CONCURS.

Subscisa direcțiune escrie concurs pentru suplirea postului de **contabil**, sub următoarele condițiuni:

a) Salarul să fixeze în 2400 cor. anual și tanțiemă statutară; celelalte condițiuni de angajare se vor stabili prin învoială reciprocă cu direcțiunea.

b) Petenții să adeverească:

1. Că sunt liberi de miliție.

2. Ce limbi posed.

c) Rugările de concurs instruate cu documentele necesare să se înainteze la subscisa direcțiune până la 15 Decemvrie 1911.

d) Cei cu praxă vor fi preferiți:

Din ședința direcțiunii institutului de credit și economii societate pe acții „Gloria“.

(1—1)

Direcțiunea.

„LUMINA“, institut de credit și economii soc. pe acții în Sibiu.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **contabil** la filiala noastră din Turda și pentru un post de **practicant** la Centrală, eventual filiala din Murășorheiu publicăm prin aceasta concurs cu termen până la 1 Decemvrie a. c. st. n.

Reflectanții au să documenteze că au absolvat școala comercială, vorbesc limbile țării și sunt scutiți de obligământul militar.

Contabilul trebuie să dovedească că a făcut praxă de cel puțin 2 ani, iar ca practicant va fi numit cel cu praxă.

Salarul contabilului și al practicantului se va stabili cu ocaziunea alegerii, de aceea se recere ca reflectanții să-și arete pretenziunile în cererile concursuale.

Sibiu, din ședința Direcțiunei, ținută în 10 Noemvrie 1911.

(2—2)

Direcțiunea.

„RIUREANA“, inst. de credit și econ. soc. pe acțiuni.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Riureana“ societate pe acții în Capolnoc-Mănăștur (com. Solnoc-Doboca) publică concurs pentru ocuparea postului de

contabil

cu termen de 15 Decemvrie 1911.

Recurenții au să dovedească că au praxă de bancă și că sunt în stare a conduce independent afacerile de bancă. și se recere cautiune de 2000 cor.

Salar pe un an de probă 1400 cor. și quartir.

(2—2)

Direcțiunea.